

OCENE IN POROČILA

Žarko D. Protić, Milan Vesović, Milan Matić, Socialistički i radnički pokret i komunistička partija Jugoslavije 1867—1941. Bibliografija posebnih izdanja (1945—1969). Beograd 1972, 790 strani

Institut za savremenu istoriju v Beogradu je izdal leta 1972 tematsko bibliografijo z naslovom *Socialistički i radnički pokret i Komunistička partija Jugoslavije 1867—1941*. Bibliografija posebnih izdanja (1945—1969). Vsekakor je z vidika nalog sodobne bibliografije, njene vloge in uporabnosti omenjeno delo dobrodošlo za strokovnjake kakor tudi za druge uporabnike. Že pregled nad 1934 deli o socialističnem in delavskem gibanju in o KPJ, zajetih v bibliografiji, ki s svojevrstnim registrom le-ta nadrobneje prikaže in hitro posreduje podatke, hkrati pa prikaže celotno podobo o tem, kaj je bilo po vojni že napisanega iz zgoraj omenjenega obdobja in to za vse jugoslovanske narode, je dovolj prepričljiv dokaz, da so taka in podobna dela povsem na mestu.

Z enotnimi kriteriji so avtorji (kar je pri več avtorjih nekoliko težje dosegljivo kot pri enem samem) zbrali in obdelali gradivo ob upoštevanju sodobnih bibliografskih načel in predvsem z vidika praktičnosti. Iz uvodnih besed dela velja na tem mestu omeniti, da so avtorji zajeli tudi knjižna dela, tako zbirke pesmi socialističnih pesnikov, dalje antologije revolucionarne in socialistične poezije in prispevke o revolucionarni, kulturni in politični dejavnosti književnikov.

Vsebinsko je bibliografija takole razdeljena: 1. *Socialistički i radnički pokret i KPJ od 1867—1941*. V to skupino sodijo dela, ki obravnavajo celotno obdobje. 2. *Socialistički i radnički pokret od 1867—1918*. *Radnički pokret i KPJ od 1919—1941*. Te glavne skupine pa imajo še notranjo razdelitev bibliografskih enot: v splošno skupino in skupine, ki so razporejene po abecednem redu naših republik. V vseh skupinah so bibliografske enote urejene po abecednem redu avtorjev ali naslovov del in so tekoče oštevilčene. Večinoma so dokaj obširne, saj imajo poleg opisa tudi bibliografsko opombo, ki obsega povzetek ali pregled vsebine publikacije oziroma avtorje in naslove prispevkov, ki sodijo po tematiki v bibliografijo, niso pa razvidni že v bibliografskem opisu knjige. Kot pri drugih tovrstnih bibliografijah je tudi sam bibliografski opis precej obširen in na voljo so drobni podatki, ki bodo zadovoljili še tako zahtevnega bralca. Pod anotacijo so dodani še podatki o poročilih in ocenah, ki so bile objavljene v revijah in časnikih in zadevajo bibliografsko obdelano publikacijo. Ti podatki pa niso vselej izčrpani; mestoma so pomanjkljivi, tako na primer so izpuščene pri nekaterih enotah ocene, medtem ko so pri drugih enotah upoštevana tudi morda manj pomembna poročila. Naj navedemo nekaj primerov: pri enoti 200 *Kresal France, Razvoj predilnice Litija*. Litija 1961, manjka ocena Jožeta Šorna, ki je izšla v *Zgodovinskem časopisu XVII/1963*,

str. 283—287; pri enoti 887 Čulinović Ferdo, Jugoslavija izmedju dva rata. Zagreb 1961, manjka ocena Mirka Stiplovška, ki je bila objavljena v Zgodovinskem časopisu XVI/1962, str. 269—275; pri enoti 204 Mohorič Ivan, Industrializacija Mežiške doline. Maribor 1954, manjka ocena Jožeta Šorna, ki jo prinaša Zgodovinski časopis XII—XIII/1958—1959, str. 347—351, itd. To pa je seveda le obrobna pripomba in ne velja za bibliografijo del, ki so izšla leta 1969, in je priključena na koncu knjige kot Dodatek. Redakcija je namreč svoje delo v celoti zaključila z letom 1968, kljub temu pa je želela vključiti v bibliografijo tudi dela, ki so izšla v jubilejnem letu 1969, zato je razumljivo, da ni mogla hkrati vključiti tudi podatkov o ocenah in poročilih.

Posebno pozornost so avtorji posvetili registru (obsega kar 105 strani), s katerim uvajajo nekaj tehničnih novosti. V prvem, avtorskem registru so navedena poleg priimka in imena avtorjev del tudi imena sodelavcev, prirediteljev, urednikov, piscev predgovora, sklepa, dalje imena prevajalcev, ilustratorjev, recenzentov. Vse to je s kraticami tudi ustrezno navedeno pri posameznih osebah. Sledi register naslovov knjig z več avtorji, zbornikov antologij in podobno. Zadnji, predmetni register s posebno razporeditvijo in zvezo gesel in podgesel in opredelitvijo pojmov prinaša uporabniku knjige več splošnih kakor tudi detajlnih podatkov, kot jih je moč dobiti pri drugih registrih podobnih del. K širši uporabnosti knjige pomaga tudi vsebinsko kazalo, ki je prevedeno v francoščino, angleščino in ruščino.

Za sklep bi ponovili misel, ki je bila že velikokrat izrečena. V času, ko naše zgodovinopisje novejšega razdobja že teži k sintezi, so prav bibliografije z novejšo tematiko del pri znanstvenem delu nepogrešljive.

Anka Vidovič-Miklavčič

Lojze Ude, Slovenci in jugoslovanska skupnost. Založba Obzorja, Maribor 1972, 389 strani, 8°.

Knjiga je izbor člankov, ki jih je Lojze Ude v obdobju, dolgem skoraj petdeset let objavil v raznih časnikih in revijah in so dober pregled avtorjevega odnosa do mnogih v preteklosti in deloma še danes aktualnih problemov. Lahko jih delimo predvsem na tiste z znanstveno in tiste s polemično vsebino. V knjigi niso razvrščeni povsem po kronološkem redu, pač pa glede na razvoj problematike. Tako sledijo uvodnim besedam, ki so dejansko kratka avtobiografija, novejša razprave, objavljene v zadnjih letih, ki obravnavajo jugoslovansko idejo pri Slovencih in drugih Jugoslovanih od leta 1903 do konca prve svetovne vojne. Razprava Slovenci in jugoslovanska ideja v letih 1903—1914 obravnava odnos slovenskih političnih strank in struj, posebno gibanja prepodročencev do jugoslovanske ideje v tem obdobju. Že tu se srečamo z vprašanjem alternative novoilirizem ali slovenstvo, torej s problemom, ki se pozneje pojavi v marsikaterem polemičnem članku. S tem v zvezi je zanimiva objava rezultatov ankete, odgovorov slovenskih in nekaterih drugih, v glavnem hrvaških intelektualcev na vprašanja o možnosti zlitja južnih Slovanov v en narod. Vprašanja je zastavilo leta 1912 v šesti številki revije Veda njeno uredništvo, odgovori pa so bili objavljeni v naslednjih številkah in kažejo odnos nekaterih mislecev tistega časa do teh problemov. Sledi razprava Deklaracijsko gibanje